

---

wij thans doorleven, dat zij, naar aanleiding van dat ‘actuele’, moet trachten van haar saamhorigheid met haar lezerskring te getuigen. Maar dat is tegelijkertijd reusachtig moeilijk. Zal men de feiten zelve bespiegelen? Maar die worden in een handomdraaien door nieuwe feiten achterhaald!’<sup>65</sup> In de zomer van 1938 kondigde Hitler de annexatie van Sudeten-Duitsland aan, sinds Versailles grondgebied van Tsjecho-Slowakije. In de maanden die hierop volgden zetten Engeland en Duitsland alle zeilen bij om tot een diplomatieke oplossing te komen. Men bleek bereid om in deze kwestie niet in te grijpen in de hoop hiermee de agressie te stillen. Op 30 september werd een akkoord gesloten en kopten ook in Nederland de kranten hoopvol. Zo het *Algemeen Handelsblad*: ‘Europeesche vrede verzekerd door accoord van München’, waaronder een foto van een handenschuddende Hitler en de Engelse premier Chamberlain.<sup>66</sup>

Reeds in het volgende nummer van *Het Kouter* schrijft Minder-aa het artikel ‘Versomberde vreugde’, waarin wordt benadrukt dat de praktijk van de diplomatieke oplossing riskant en naar verluidt gewelddadig uitpakt.<sup>67</sup>

In het decembernummer schrijft Duyvendak in *Actueel* over een andere schrijnende kwestie. De Nederlandse regering had besloten de grenzen niet op ruimhartige wijze open te stellen voor Joden die Duitsland wilden verlaten. Op een scherpe en cynische manier wijst Duyvendak op de breuk die dit betekent met de ‘grootse traditie’ van de Nederlandse gastvrijheid voor uit hun land verjaagde mensen. Vervolgens gaat hij op zeer praktische wijze in op de geuite bezwaren die vooral van economische aard zijn. Het zou de overheid één gulden vijftig per dag per persoon kosten, hetgeen te veel was. Volgens Duyvendak moet deze raming drastisch omlaag en bovendien, door gezamenlijke inspanning is ook dat wel op te brengen. Het is uiteindelijk de verzaking van de ‘evangelische opdracht’.<sup>68</sup>

1939

De vierde jaargang telt 456 pagina’s: een kleine toename ten opzichte van de voorgaande jaargang, terwijl dit aantal is verdeeld over tien aparte afleveringen (tegenover elf afleveringen in de voorgaande drie jaargangen). In augustus verscheen er, zoals inmiddels gebruikelijk, geen *Kouter*, terwijl er een dubbelnummer verscheen voor de maanden september en oktober, getiteld *De huidige situatie in Europa*.<sup>69</sup> Het totale aantal artikelen is 57, waarvan er negen verschenen in het dubbelnummer. Er zijn in de vierde jaargang 34 boeken besproken. Het tweede redactionele artikel bij de aanvang van de vierde jaargang is, evenals in de voorgaande jaargangen,

<sup>65</sup> HK 3 (1938), 284-285.

<sup>66</sup> *Algemeen Handelsblad*, 30 september 1938, voorpagina.

<sup>67</sup> HK 3 (1938), 330-336.

<sup>68</sup> HK 3 (1938), 413-416.

<sup>69</sup> HK 4 (1939), 241. Hier wordt (in juli) het dubbelnummer aangekondigd. Het dubbelnummer zelf (HK 4 (1939), 281-380) telt 100 pagina’s en is daarmee het enige *echte* dubbelnummer in de zes jaargangen.